

Városkép

Egyedülállóan szép Budapest látkepe — például a Halászbástyáról vagy a Gellerthegyről.

Am a fővárosban élönek — mutatis mutandis — Ady sorai jutnak eszébe róla: „Még felülről nézvést megvolna”, Közelről inkább a peremvárosok új központjait, az utóbbi évtizedekben épült lakótelepeket érdemes szemügyre venni — noha itt is bőven akad kifogásolni való —, a régi városközpont egyes körzeteit annál kevésbé. Az ilyen negyedekben ritka az olyan utca, amelyikben ne volna feldücolt ház, roskadozó kapualj, födémcsere-re réges-régen megérett lakás.

Van rá pénz — legalábbis a legegésőbb feladatok, a veszélyes állapotok megszüntetésére. A felújítások meg is kezdődtek. Csakhogy... Köztudomású ugyanis, hogy amit idejében nem javítanak meg, nem tartanak karban, az hamar tönkremegy. Sokszorosan áll ez a lakóházakra, amelyeknek „állaga” napról napra romlik, egyszerűen azért, mert a falak között laknak, élnek, dolgoznak. Koptatják a lépcsőket, szögeket vernek a falakba, nyitják-csukják az ablakokat, és így tovább. Aztán egyszer elkezdének a lépcsők valóban kopni, a sokszor használt szerkezetek elromlanak, s ha mindez túljut egy bizonyos határon, a ház felújításra szorul.

Sok és sajnos egyre több olyan ház áll (?) Budapesten, amelynek lakói némi öniróniával mondogatják: itt már az állványok számítanak műemléknek. Másutt tényrnyi helyen betört a lépcsőház üvegteteje vagy tiz ével ezelőtt — s azóta a befolyó csapadék életveszélyessé tette az egész épületet. „Csupán” azért, mert késett a helyreállítás.

Törvényszerű-e a késés? Nem. Arra van szükség, hogy a felújítások, helyreállítások terén is vegyék komolyan — ne is mondjuk, hogy szigorúan — a késéseket, s érezzék a felelősséget azok, akiknek ez a feladatuk.

Ha pénz van, tervek vannak, mi lehet az akadélya az annyira szükséges felújítások folytatásának? A kezdés megvolt, néhány főútvonalon olyan mértékben fiatalították meg a házakat, hogy száz-százhusz évvel ezelőtti tervezőik is elgyönyörködnének bennük. Igaz, hogy akkor egyszerűen nekiláttak a kijelölt vállalatok, szép prémiumokat is tűztek ki, egyszerűen volt minden, ami csak kell lakóházak felújításához.

Most a visszatérő válasz: nincs kapacitás. Kár volna ezt minősíteni, vitatkozni is nehéz, hiszen biztos, hogy valahol van, valamit csinál az a bizonyos „kapacitás”. Csak az a kérdés, hogy egyes vállalatokat jó irányba tereli-e a nyereségcentrikusság. Jelenlegi magatartásuk nem vezet-e oda, hogy népgazdaságilag és a lakosság számára fontos és szükséges munkákat

nagyon hátra sorolják. Jó részt ez húzódik meg amögött is, hogy elkészt az iskolaépítési program végrehajtása a demográfiai hullám tetőzésétől.

Nem alaptalan feltételezés, hogy a kapacitás kihasználása, illetve hasznosabb célok felé irányítása elsősorban — szervezés kérdése. Sajnos még mindig gyakori, hogy megérkezik a szakmunkás, de nem jön a segítője, vagy ha az is a helyén van, az anyag késik, esetleg csak a munkalap, amely nélkül szintén nem kezdődhet el a munka. Vagy: hetekig nem lát hozzá az ablakok beüvegezéséhez a szövetkezet, mert — nincs asztalos, aki a tokok, keretek hibáit kijavítsa és így tovább.

Így aztán nőnek a költségek, amit tavaly vagy tavalyelőtt még néhány ezer — vagy néhány tiz-, esetleg százezer — forintból helyre lehetett volna állítani. Ma már kétszer-háromszor annyiba kerül. S nem az árak emelkedése miatt, hanem egyszerűen a késés okán.

Határozatokból tervezetkből nincs hiány. Lefektették, hogy a régi városnegyedeket, Budapest belső kerületeit helyre kell állítani, a lakásokat lehetőleg hagyományos külsővel és a legkorszerűbb belső felszereléssel nemcsak lakhatóvá, de kényelmessé és vonzóvá kell tenni. Ehhez tartozik, hogy az évtizedek vagy akár több nemzedék óta Budapesten élő családok ma is szívesebben laknak — laknának — hagyományos építésű házakban, mint paneltelepeken.

Az is köztudomású, hogy a panelházak sok helyütt csak szükségből épülnek, a kínzó lakáshiányt csak így lehet viszonylag gyorsan enyhíteni. Így van a világ számos nagyvárosában, de sehol sem gondolnak arra, hogy a régi városképet sokemeletes vasbeton tömbök egyhangúságával váltsák fel. Természetes, hogy Budapestenek — túlzás nélkül — világszerte ismert és nagyon szépnek tartott panorámája legalább ugyanannyira méltó a megőrzésre. Ez pedig nem megy másképp, mint a felújításra, helyreállításra érett házak, utcák, kerületek megtervezett és „csak” kivitelezésre váró rekonstrukciójával.

Nemcsak a lakók egyre sűrűbb és nagyobb panaszairól van tehát szó — noha ez sem elhanyagolható! —, hanem a főváros, sőt az ország nagyon is kezelhető érdekeiről. S ha nem is ez a legfontosabb, de talán mégsem elhanyagolható: a ma élő nemzedéket a következők nem utolsósorban arról is megítélik, hogy mit tett a hagyományok, a régi értékek megőrzéséért. Ebben pedig nemcsak a műemlékek — egyébként igen tiszteletre méltó — védelme foglalta tük benne, hanem az is, hogy a ránk maradt épületeket hogyan, milyen állapotban, milyen városképet nyújtva hagyjuk magunk után.

És nemcsak Budapesten.

Várkonyi Endre